

บทที่ 3

ปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรในบทที่ 1 นั้นทำให้ทราบว่าความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือจากบุตรนั้นมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของมารดาและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับมารดา ดังนั้นในบทนี้จึงนำปัจจัยทางด้านอายุของมารดา อายุแรกสมรสของมารดา จำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดา อาชีพของมารดา อาชีพของสามี ฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวของมารดา การศึกษาของมารดา การศึกษาของสามีและการรับสื่อสารมวลชนของมารดา มาทำการศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดาว่าปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อแนวความคิดคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหรือไม่ และจากอิทธิพลของปัจจัยเหล่านี้มีผลทำให้ความคาดหวังของมารดา ระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

1. ปัจจัยทางด้านประชากร

1.1 อายุของมารดา

อายุน่าจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดา ทั้งนี้เพราะอายุเป็นดัชนีที่ชี้ให้เห็นความสามารถหรือสมรรถภาพในการทำงาน เพราะร่างกายของมนุษย์นั้นเมื่อเวลาผ่านไปหรืออายุมากขึ้น สมรรถภาพในการทำงานลดลง ในขณะที่ความต้องการในเรื่องปัจจัยพื้นฐานและความรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ นั้นยังมีอยู่และอาจมีความต้องการมากกว่าเมื่ออายุน้อย จากการศึกษาของเสาวภา ธีระประทีป (2526:47) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของบุตรกับการตัดสินใจมีบุตรนั้น พบว่าสตรีที่มีอายุมาก (35-49 ปี) มีความต้องการให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าสตรีที่มีอายุน้อย (15-24 ปี) ซึ่งปรากฏผลการศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาของ De Vos (1984:16) ที่ได้ทำการศึกษาค่าคุณค่าของบุตรและความมั่นคงในวัยชรา ในประเทศฟิลิปปินส์และไต้หวันคือ สตรีที่มีอายุระหว่าง 40-50 ปีนั้น ต้องการความช่วยเหลือจากบุตรร้อยละ 71 สตรีที่มีอายุระหว่าง 30-34 ปี ต้องการความช่วยเหลือจากบุตรร้อยละ 56 และสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ต้องการความช่วยเหลือจากบุตรเพียงร้อยละ 41 เท่านั้น

Muller (1976:113) ได้ทำการศึกษาคูสมรสและภาวะเจริญพันธุ์ ในประเทศไนจีเรีย (Nigeria) พบว่าคูสมรสในกลุ่มที่มีอายุมาก (65-69 ปี) ที่ทำงาน ทางด้านเกษตรกรรมร้อยละ 80 ต้องการความช่วยเหลือจากบุตรเช่น แรงงานจากบุตร หรือในลักษณะอื่น ๆ ในอัตราส่วนร้อยละมากกว่าคูสมรสที่มีอายุน้อยกว่า 60 ปี

ในการศึกษาครั้งนี้เมื่อนำปัจจัยทางด้านอายุของมารดา เข้ามาศึกษา ร่วมกับความคิดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและ บุตรหญิงแต่ละประเด็นระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองแล้ว จากตารางที่ 5 นั้นพบว่า

บุตรชาย

เขตชนบท มารดาที่มีอายุมากและมารดาที่มีอายุน้อยคาดหวังความช่วยเหลือ ทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายไม่แตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ของมารดากับความคิดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจาก บุตรชาย 5 ประเด็นที่ศึกษา ด้วยค่า X^2 (Chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในเขตชนบทนั้น ประเพณีและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการได้รับความช่วยเหลือ ทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรนั้น ผู้ที่เป็นมารดาส่วนใหญ่ยึดมั่นอยู่ (อานนท์-อาภากรมย์ 2517: 12-13) ดังนั้นจึงทำให้มารดาที่มีอายุมากและที่มีอายุน้อยคาดหวังไม่แตกต่างกัน

เขตเมือง ในเขตนี้พบว่ามีแบบแผนที่ไม่แตกต่างจากเขตชนบท ยกเว้นความคิด หวังให้บุตรชายช่วยเหลืองานบ้านนั้น มารดาที่มีอายุมากคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละมากกว่า มารดาที่มีอายุน้อยคือ 70.3, 60.2 ตามลำดับ และมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อวัดด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 โดยมีขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วย G (Gamma) เท่ากับ .21 ทั้งนี้เพราะการที่มารดาที่มีอายุมากแต่ต้องทำหน้าที่หลายอย่างใน ช่วงเวลาเดียวกัน คือการเป็นแม่บ้านและในขณะเดียวกันจะต้องทำงานอาชีพด้วยนั้น เป็น ภาระที่หนักและเกินความสามารถ จึงคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือในเรื่องนี้ ถึงแม้ว่าจะ เป็นหน้าที่ของบุตรหญิงแต่เพราะการดำรงชีวิตในเมืองนั้นทุกคนในครอบครัวต้องช่วยเหลือกัน ประกอบกับบุตรชายสามารถทำหน้าที่ได้หลายด้าน ดังนั้นมารดาที่มีอายุมากจึงคาดหวังมากกว่า มารดาที่มีอายุน้อย

บุตรหญิง

เขตชนบท มารดาในเขตนี้มีความคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจาก บุตรหญิงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับบุตรชายในเขตชนบท คือมารดาที่มีอายุมากมีความคาดหวัง

ความช่วยเหลือจากบุตรหญิงไม่แตกต่างจากมารดาที่มีอายุน้อยทุกประเด็นที่ศึกษา ภายหลังจากที่ได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของมารดากับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิงด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว เพราะมารดาในเขตชนบทอาจจะยึดถือว่าการมีบุตรนั้นไม่เพียงแต่จะเป็นการสืบเชื้อสายของตนให้มียุ่ต่อไปเท่านั้น แต่จะได้รับผลตอบแทนในลักษณะที่เป็นตัวเงินหรือผลตอบแทน

ตารางที่ 5 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรอายุของมารดาและ เขตที่อยู่อาศัย

เพศบุตร/เขต/ อายุมารดา	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินวัยชรา	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรชาย					
<u>เขตชนบท</u>					
อายุน้อย	91.4(297)	75.1(251)	94.9(316)	88.3(295)	75.4(242)
อายุมาก	90.6(725)	77.8(631)	94.5(760)	90.0(722)	74.1(583)
	$X^2=.08$	$X^2=.79$	$X^2=.01$	$X^2=.55$	$X^2=.14$
	P-Value=.77	P-Value=.37	P-Value=.91	P-Value=.45	P-Value=.70
	G = -.04	G = .07	G = -.03	G = .08	G = -.03
<u>เขตเมือง</u>					
อายุน้อย	73.9(139)	60.2(118)	84.5(164)	76.2(144)	39.5(73)
อายุมาก	71.7(258)	70.3(272)	83.5(314)	74.5(269)	44.0(154)
	$X^2=.21$	$X^2=5.52$	$X^2=.03$	$X^2=.10$	$X^2=.84$
	P-Value=.64	P-value=.01	P-Value=.84	P-Value=.74	P-Value=.35
	G = -.05	G = .21	G = -.01	G = -.04	G = .09
: Degree of freedom = 1			นัยสำคัญที่ระดับ .05		

ตารางที่ 5 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
อายุของมารดาและเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

เพศบุตร/เขต/	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
อายุมารดา	เงินวัยซรา	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
<u>บุตรหญิง</u>					
<u>เขตชนบท</u>					
อายุน้อย	89.2(290)	95.9(826)	89.2(297)	83.6(281)	69.6(224)
อายุมาก	90.0(721)	96.7(790)	92.2(724)	85.3(683)	70.8(555)
	$X^2=.08$	$X^2=.25$	$X^2=2.27$	$X^2=.37$	$X^2=.11$
	P-Value=.77	P-Value=.61	P-Value=.13	P-Value=.54	P-Value=.73
	G = .04	G = .11	G = .17	G = .06	G = .02
<u>เขตเมือง</u>					
อายุน้อย	71.3(134)	89.4(177)	82.4(159)	70.5(134)	35.3(65)
อายุมาก	69.8(252)	95.9(371)	81.6(306)	72.7(261)	41.7(146)
	$X^2=.06$	$X^2=8.19$	$X^2=.01$	$X^2=.19$	$X^2=1.80$
	P-Value=.79	P-Value=.00	P-Value=.90	P-Value=.66	P-Value=.17
	G = -.03	G = .46	G = .02	G = .05	G = .13
	: Degree of freedom = 1		นัยสำคัญที่ระดับ .05		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทางด้านเศรษฐกิจหรือในลักษณะอื่น ๆ ด้วย

เขตเมือง พบว่ามีแบบแผนเช่นเดียวกันกับบตรชายในเขตเมืองคือ ความคาดหวังให้บตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านนั้น มารดาที่มีอายุมากคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละมากกว่า มารดาที่มีอายุน้อย คือ 95.9 และ 89.4 ตามลำดับ และมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อวัดด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 โดยมีขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วยค่า G (Gamma) เท่ากับ .46 เหตุผลที่ทำให้มารดาที่มีอายุมากคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีอายุน้อยนั้น เพราะงานบ้านเป็นหน้าที่ของบตรหญิง (พิชิต พัทธกะเทพสมบัติและวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ 2517: 18) การที่มารดาที่มีอายุมากก็อยากที่จะให้บตรหญิงทำงานบ้านทดแทนทั้งนี้เพื่อจะได้มีโอกาสพักผ่อนหรือไปทำธุรกิจของครอบครัวในด้านอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบร้อยละของมารดาที่คาดหวังในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบตรชายและบตรหญิงระหว่างเขตชนบทและเขตเมือง โดยนำปัจจัยทางด้านอายุของมารดา มาร่วมศึกษาแล้วพบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็นที่ทำการศึกษาเช่น ความคาดหวังให้บตรชายช่วยเหลืองานบ้าน มารดาในเขตชนบทที่มีอายุมากและอายุน้อยคาดหวังร้อยละ 77.8, 75.1 มารดาในเขตเมืองที่มีอายุมากและอายุน้อยคาดหวังร้อยละ 70.3, 60.2 ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังให้บตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านนั้น มารดาในเขตชนบทที่มีอายุมากและอายุน้อยคาดหวังร้อยละ 96.7, 95.9 มารดาในเขตเมืองที่มีอายุมากและอายุน้อยคาดหวังร้อยละ 95.9, 89.4 ตามลำดับ เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านอายุของมารดาไม่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและมารดาในเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบตรชายและบตรหญิง

ยกเว้นความคาดหวังให้บตรชายและบตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านของมารดาในเขตเมืองเท่านั้นที่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้คือ มารดาที่มีอายุมากคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละมากกว่ามารดาที่มีอายุน้อย ส่วนประเด็นอื่น ๆ นอกจากนั้นไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ และจากการที่ได้เปรียบเทียบร้อยละของมารดาในเขตชนบทและเขตเมืองที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบตรชายและบตรหญิง โดยมีปัจจัยทางด้านอายุของมารดาเข้าร่วมศึกษาแล้วพบว่า มารดาในเขตชนบทมีความคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็นที่ทำการศึกษาทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะมารดาในเขตชนบทส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำ

ดังนั้นจึงอาจทำให้แนวความคิดในเรื่องนี้ไม่เปลี่ยนแปลง จึงทำให้ยึดมั่นว่าจะได้รับความช่วยเหลือจากบุตร เช่นการศึกษาของ De Vos (1975: 12) ซึ่งพบว่า มารดาที่ไม่มีการศึกษาหรือมีการศึกษาคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจการเงินมากกว่า มารดาที่มีการศึกษาสูง

1.2 อายุแรกสมรสของมารดา

อายุแรกสมรสน่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร โดยมารดาที่มีอายุแรกสมรสต่ำน่าที่จะมีความคาดหวังในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรมากกว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสสูง เพราะจากการศึกษาของเนิร์นซ์ เชื้อโซติ (2530: 48) ซึ่งได้ทำการศึกษาคาดหวังของสตรีไทยเกี่ยวกับการพึ่งพาบุตร พบว่าอายุแรกสมรสของสตรีมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาบุตร โดยในเขตชนบทนั้นสตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำกว่า 20 ปี คาดหวังร้อยละ 96.3 ในขณะที่สตรีที่มีอายุแรกสมรสระหว่าง 25-29 ปีคาดหวังร้อยละ 92.4 ส่วนในเขตเมืองสตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำกว่า 20 ปี คาดหวังร้อยละ 90.1 ในขณะที่สตรีที่มีอายุแรกสมรสสูงกว่า 30 ปี คาดหวังร้อยละ 60.6 เท่านั้น และเมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของสตรีที่มีอายุแรกสมรสระดับเดียวกันระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองแล้วพบว่า สตรีในเขตชนบทมีความคาดหวังที่จะพึ่งพาบุตรในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่าสตรีในเขตเมือง ซึ่งการศึกษาในเรื่องนี้คาดว่าคงจะพบผลการศึกษาในลักษณะเดียวกัน

เมื่อนำปัจจัยทางด้านอายุแรกสมรสของมารดา เข้ามาศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง แต่ละประเด็นระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองแล้ว จากตารางที่ 6 นั้นพบว่า:-

บุตรชาย

เขตชนบท จะเห็นได้ว่าร้อยละของมารดาที่มีอายุแรกสมรสต่ำคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจมากกว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสสูง และพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสของมารดากับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่มารดาสมรสเมื่ออายุน้อยนั้นทำให้มีโอกาสศึกษาในระดับสูงน้อยเมื่อเป็นเช่นนั้นจึงทำให้ต้องประกอบอาชีพที่ต้องใช้แรงงานและมีรายได้ตอบแทนต่ำ ซึ่งจากการศึกษาของ

De Vos (1975: 2) พบว่า มารดาที่มีรายได้ต่ำนั้นคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจมากกว่า มารดาที่มีรายได้สูง

ตารางที่ 6 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
อายุแรกสมรสและเขตที่อยู่อาศัย

เพศบุตร/เขต/ อายุแรกสมรส	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินช่วยเหลือ	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
<u>บุตรชาย</u>					
<u>เขตชนบท</u>					
อายุแรกสมรสต่ำ	94.7(853)	77.9(714)	97.0(881)	92.9(840)	81.0(711)
อายุแรกสมรสสูง	90.0(1037)	77.0(904)	94.5(1106)	88.4(1030)	70.8(795)
	$X^2=14.35$	$X^2=.17$	$X^2=7.02$	$X^2=11.38$	$X^2=26.92$
	P-Value=.00	P-Value=.67	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.32	G = -.02	G = -.30	G = -.26	G = -.27
<u>เขตเมือง</u>					
อายุแรกสมรสต่ำ	85.1(229)	65.0(180)	89.3(250)	84.0(231)	59.4(152)
อายุแรกสมรสสูง	69.0(388)	69.0(418)	81.0(470)	74.3(422)	37.7(206)
	$X^2=23.80$	$X^2=1.21$	$X^2=8.83$	$X^2=9.44$	$X^2=32.40$
	P-Value=.00	P-value=.27	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.43	G = .09	G = -.32	G = -.28	G = -.41
: Degree of freedom = 1			นัยสำคัญที่ระดับ .05		

ตารางที่ 6 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
อายุแรกสมรสและเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

เพศบุตร/เขต/ บุตรหญิง	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินวัยซรา	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
<u>เขตชนบท</u>					
อายุแรกสมรสต่ำ	93.7(841)	98.4(907)	94.4(853)	88.9(799)	76.6(675)
อายุแรกสมรสสูง	88.5(1020)	94.5(1119)	91.2(1067)	85.3(993)	67.1(752)
	$X^2=15.14$	$X^2=20.12$	$X^2=6.96$	$X^2=5.34$	$X^2=21.17$
	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.02	P-Value=.00
	G = -.31	G = -.55	G = -.23	G = -.15	G = -.23
<u>เขตเมือง</u>					
อายุแรกสมรสต่ำ	83.5(225)	94.0(264)	87.1(244)	82.4(224)	55.9(143)
อายุแรกสมรสสูง	66.1(368)	92.4(559)	78.3(451)	70.2(396)	34.6(190)
	$X^2=26.80$	$X^2=.48$	$X^2=9.08$	$X^2=13.48$	$X^2=31.63$
	P-Value=.00	P-Value=.48	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.44	G = -.12	G = -.30	G = -.32	G = -.41
: Degree of freedom = 1 นัยสำคัญที่ระดับ .05					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เขตเมือง มารดาในเขตเมืองมีความคาดหวังจากบุตรชายเช่นเดียวกับมารดาในเขตชนบท ซึ่งคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางการเงินในวัยชราคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัวในกรณีฉุกเฉิน คาดหวังให้บุตรชายช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียนและคาดหวังให้บุตรชายมอบรายได้บางส่วนแก่มารดาเมื่อบุตรทำงานหาเงินได้แล้ว โดยที่พบว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสต่ำคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสสูง ทั้งนี้เพราะในเขตเมืองมีระดับค่าครองชีพสูง ดังนั้นจึงมีภาระรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตรสูงด้วย จึงคาดหวังให้บุตรช่วยแบ่งเบาภาระของตน

บุตรหญิง

เขตชนบท มารดาในเขตชนบทที่มีอายุแรกสมรสต่ำและอายุแรกสมรสสูงคาดหวังความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากบุตรแตกต่างกัน คือมารดาที่มีอายุแรกสมรสต่ำคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลือในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสสูงทุกประเด็นที่ทำการศึกษา และพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสกับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิงแล้ว โดยมีขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วยค่า G (Gamma) อยู่ในระดับ -0.15 ถึง -0.55 ทั้งนี้เพราะการที่มารดาในเขตชนบททำการสมรสเมื่ออายุแรกสมรสต่ำนั้นหมดโอกาสที่จะศึกษาในระดับสูงขึ้น ดังนั้นแนวความคิดที่จะให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจึงมากกว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสสูง ดังเช่นจากการศึกษาของเสาวภา ธีระประทีป (2526: 53-54) ที่พบว่า มารดาที่มีการศึกษาต่ำคาดหวังผลตอบแทนจากบุตรมากกว่ามารดาที่มีการศึกษาสูง

เขตเมือง ปรากฏผลเช่นเดียวกับบุตรชายในเขตเมืองคือ เกือบทุกประเด็นนั้นมารดาที่มีอายุแรกสมรสต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสสูง ยกเว้นความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านเท่านั้นที่พบว่า คาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิง (บุญลือ วันทายนต์ 2522: 82)

จากการที่ได้เปรียบเทียบร้อยละของมารดาที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิงระหว่างเขตชนบทและเขตเมือง โดยนำปัจจัยทางด้านอายุแรกสมรสของมารดาาร่วมศึกษาแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็นที่ทำการศึกษา เช่น ความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทาง

การเงินในวัยชรา นั้น มารดาในเขตชนบทที่มีอายุแรกสมรสต่ำและอายุแรกสมรสสูงคาดหวังร้อยละ 94.7, 90.0 มารดาในเขตเมืองที่มีอายุแรกสมรสต่ำและอายุแรกสมรสสูงคาดหวังร้อยละ 85.1, 69.0 ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลือทางการเงินในวัยชรา นั้น มารดาในเขตชนบทที่มีอายุแรกสมรสต่ำและอายุแรกสมรสสูงคาดหวังร้อยละ 93.7, 88.5 มารดาในเขตเมืองที่มีอายุแรกสมรสต่ำและอายุแรกสมรสสูงคาดหวังร้อยละ 83.5, 66.1 ตามลำดับ ฯลฯ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านอายุแรกสมรสของมารดา มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง คือมารดาที่มีอายุแรกสมรสต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่มารดาสมรสเมื่ออายุน้อยทำให้หมดโอกาสที่จะศึกษาต่อในระดับสูงจึงทำให้แนวความคิดในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรไม่เปลี่ยนแปลง หรือการที่มารดาสมรสเมื่ออายุน้อยนั้นทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้สูง เนื่องจากมีการศึกษาต่ำ ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้าน พบว่ามารดาที่มีอายุแรกสมรสสูง และต่ำคาดหวังไม่แตกต่างกันทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง ทั้งนี้เพราะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิง

เมื่อนำปัจจัยทางด้านอายุแรกสมรสของมารดา มาร่วมศึกษาด้วยความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรแล้วพบว่า มารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็น

1.3 จำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดา

จำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดา น่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร ทั้งนี้เพราะผลตอบแทนที่จะได้รับจากบุตรในด้านต่าง ๆ จะเป็นสิ่งจูงใจทำให้มารดามีบุตร (สัทธา เพชรบุรี 2526: 2) การที่มารดามีบุตรจำนวนมากและจำนวนน้อยย่อมจะต้องเกี่ยวข้องกับความต้องการของมารดา เช่น จากการศึกษาของ Pichit Pitaktepsombati (1981: 152-154) ที่ได้ทำการศึกษายปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ในประเทศไทย พบว่าสตรีที่มีบุตรจำนวนมากต้องการความช่วยเหลือในวัยชรา มากกว่าสตรีที่มี

จำนวนบุตรที่มีชีวิตน้อยกว่า ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวนั้นในระยะต่อมา สัทธา เพชรมณี (2526: 31-32) ได้ศึกษาสิ่งจูงใจและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบุตร 2 คน และ เสาวภา ธีระประทีป (2526: 48) ที่ได้ศึกษาค่าของบุตรกับการตัดสินใจมีบุตร ก็พบผลในลักษณะเช่นเดียวกันนั้น นอกจากนั้นจากผลการศึกษาของ กรรณิการ์ สุขเกษม (2528: 8-9) ที่ได้ทำการศึกษาขนาดของครอบครัวในอุดมคติของชาวชนบทไทย พบว่าความคาดหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือจากบุตรในด้านต่าง ๆ นั้นได้รับอิทธิพลจากจำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดา คือถ้าหากมารดามีจำนวนบุตรที่มีชีวิตมากก็คาดหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือจากบุตรมากเช่นเดียวกัน

การศึกษาในครั้งนั้นเมื่อนำเอาปัจจัยทางด้านจำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดา เข้ามารวมศึกษากับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิงระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองแล้ว จากตารางที่ 7 นั้นพบว่า

บุตรชาย

เขตชนบท มารดาในเขตชนบทที่มีจำนวนบุตรมากนั้น คาดหวังความช่วยเหลือมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรน้อยเพราะ การที่มีบุตรมากทำให้ต้องใช้จ่ายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรสูงกว่ามารดาที่มีบุตรน้อย ทั้งนี้เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดากับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว สำหรับความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางการเงินในวัยชรา ความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางการเงินกรณีฉุกเฉินและความคาดหวังให้บุตรชายช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียน ซึ่งมารดาที่มีจำนวนบุตรมากและจำนวนบุตรน้อยคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรในเขตชนบทส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ดังนั้นจึงต้องการให้บุตรหาเงินมาจุนเจือช่วยเหลือครอบครัว (นนท์นัย ไชยสุต และคณะ 2520: 47-48)

เขตเมือง มารดาในเขตเมืองที่มีจำนวนบุตรมากและที่มีจำนวนบุตรน้อย ที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายนั้นพบว่า มีความแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อวัดความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดากับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชาย โดยมีขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วยค่า G (Gamma) อยู่ในระดับ .18 ถึง .30

ตารางที่ 7 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
จำนวนบุตรที่มีชีวิตและเขตที่อยู่อาศัย

เพศบุตร/เขต/ จำนวนบุตรที่มีชีวิต	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินยืมข่า	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรชาย					
<u>เขตชนบท</u>					
จำนวนบุตรน้อย	91.2(738)	74.5(615)	94.9(777)	89.9(736)	71.0(565)
จำนวนบุตรมาก	93.1(974)	80.6(851)	96.5(1017)	90.5(948)	79.3(804)
	$X^2=2.03$	$X^2=9.48$	$X^2=2.59$	$X^2=.16$	$X^2=16.26$
	P-Value=.15	P-Value=.00	P-Value=.10	P-Value=.68	P-Value=.00
	G = .13	G = .17	G = .19	G = .03	G = .22
<u>เขตเมือง</u>					
จำนวนบุตรน้อย	71.9(259)	63.5(238)	79.9(295)	73.2(265)	40.8(141)
จำนวนบุตรมาก	78.8(286)	73.1(285)	88.3(332)	82.3(307)	51.6(182)
	$X^2=4.19$	$X^2=7.72$	$X^2=9.12$	$X^2=8.29$	$X^2=7.78$
	P-Value=.04	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = .18	G = .21	G = .30	G = .25	G = .21
: Degree of freedom = 1 นัยสำคัญที่ระดับ .05					

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
จำนวนบุตรที่มีชีวิตและเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

เพศบุตร/เขต/ บุตรหญิง	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินยืมชำระ	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
เขตชนบท					
จำนวนบุตรน้อย	89.7(724)	95.9(800)	90.9(742)	85.2(696)	65.2(519)
จำนวนบุตรมาก	92.0(963)	97.0(1032)	94.4(996)	88.5(924)	76.7(778)
	$X^2=2.57$	$X^2=1.28$	$X^2=7.90$	$X^2=4.18$	$X^2=28.21$
	P-Value=.10	P-Value=.25	P-Value=.00	P-Value=.04	P-Value=.00
	G = .13	G = .15	G = .25	G = .14	G = .27
เขตเมือง					
จำนวนบุตรน้อย	69.0(249)	91.2(341)	77.9(285)	70.2(252)	37.5(130)
จำนวนบุตรมาก	77.4(277)	96.7(379)	85.9(322)	79.7(294)	48.3(171)
	$X^2=6.03$	$X^2=9.33$	$X^2=7.46$	$X^2=8.22$	$X^2=7.96$
	P-Value=.01	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = .21	G = .47	G = .26	G = .24	G = .21
: Degree of freedom = 1 นัยสำคัญที่ระดับ .05					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการพิจารณาร้อยละของมารดาที่คาดหวังพบว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรมาก คาดหวังในอัตราส่วนร้อยละมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมารดาในเขตเมืองที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตมาก มีเหตุผลว่าการที่มีบุตรมากนั้นก่อให้เกิดภาระที่จะต้องเลี้ยงดูบุตร ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจในเมืองนั้นระดับค่าครองชีพสูง ดังนั้นมารดาที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตมากจึงคาดหวังที่จะให้บุตรได้มบทยาหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของมารดา เช่นการศึกษาที่จังหวัดกาญจนบุรี (Institute of Population Studies and Faculty of Communication Arts of Chulalongkorn University and IEC Unit 1984: 18)

บุตรหญิง

เขตชนบท มารดาในเขตชนบทที่มีจำนวนบุตรมากและที่มีจำนวนบุตรน้อย คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายแตกต่างกัน โดยมารดาที่มีจำนวนบุตรมากคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรน้อย เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดากับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิงด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว ทั้งนี้ เพราะการมีบุตรมากนั้นทำให้มาตรฐานการครองชีพไม่ดีเท่าที่ควร รายจ่ายของครอบครัวประจำวันสูงมาก ผลกระทบอันนี้ทำให้มารดามีความคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรน้อย ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลือการเงินในวัยชรา และความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านซึ่งมารดาที่มีจำนวนบุตรมากและมารดาที่มีจำนวนบุตรน้อยคาดหวังไม่แตกต่างกันทั้งนี้ เพราะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิงที่จะต้องดูแลมารดา รวมทั้งช่วยเหลืองานบ้านอยู่แล้ว (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ 2517: 18)

เขตเมือง พบว่ามารดาในเขตเมืองที่มีจำนวนบุตรมากและที่มีจำนวนบุตรน้อย นั้นคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิง แตกต่างกัน โดยมารดาที่มีจำนวนบุตรมากคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรน้อย เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิงด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว โดยมีขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์อยู่ในระดับ .21 ถึง .47 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่เพียงแต่มารดาในเขตเมืองที่มีจำนวนบุตรมากคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจแก่ตนเท่านั้น แต่ยังคงคาดหวังให้บุตรหญิงมีส่วนช่วยเหลือด้วย ทั้งนี้ เพราะค่าครองชีพในเขตเมืองนั้นสูง การให้บุตรมีส่วนร่วมยกระดับ

ความเป็นอยู่ในครอบครัวนั้นยอมทำให้สภาพความเป็นอยู่ของทุกคนในครอบครัวนั้นดีขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ Cain (1977: 35)

ถ้าหากทำการเปรียบเทียบร้อยละของมารดาที่คาดหวัง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิงระหว่างเขตชนบทและเขตเมือง โดยนำปัจจัยทางด้านจำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดาที่มาร่วมศึกษาแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็นที่ทำการศึกษา เช่น ความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลืองานบ้านนั้น มารดาในเขตชนบทที่มีจำนวนบุตรมากและน้อย คาดหวังร้อยละ 80.6, 74.5 มารดาในเขตเมืองที่มีจำนวนบุตรมากและน้อย คาดหวังร้อยละ 73.1, 63.5 ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านนั้นมารดาในเขตชนบทที่มีจำนวนบุตรมากและน้อย คาดหวังร้อยละ 97.0, 95.9 มารดาในเขตเมืองที่มีจำนวนบุตรมากและน้อย คาดหวังร้อยละ 96.7, 91.2 ตามลำดับ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านจำนวนบุตรที่มีชีวิตของมารดานั้น มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง คือ มารดาที่มีจำนวนบุตรมากคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรน้อย ทั้งนี้เพราะการมีบุตรมากทำให้ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรสูงกว่ามารดาที่มีบุตรน้อย ดังนั้นมารดาจึงต้องการให้บุตรได้มีส่วนช่วยเหลือครอบครัว ทั้งนี้เพื่อให้สภาพชีวิตของทุกคนในครอบครัวได้มาตรฐาน และมีความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ แต่สำหรับความคาดหวังในเขตชนบทให้บุตรชายและบุตรหญิงช่วยเหลือทางการเงินแก่มารดาในวัยชรา ความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้าน และให้บุตรชายช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียน ซึ่งพบว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรมากและน้อยคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นค่านิยมของสังคมในชนบทที่บุตรจะต้องช่วยเหลือบิดามารดาในวัยชรา (อานนท์ อภาภิรมย์ 2517: 12-13) ประกอบกับประชากรในเขตชนบทส่วนใหญ่มีฐานะยากจนจึงต้องการให้บุตรมีส่วนแบ่งเบาภาระในการส่งเสียน้อง ๆ ให้ได้ศึกษาเล่าเรียน เมื่อนำปัจจัยทางด้านจำนวนบุตรของมารดาที่มาร่วมศึกษาพร้อมกับความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมือง แสดงว่าการที่มารดาในเขตชนบทที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตมากกว่ามารดาในเขตเมืองนั้น ทำให้มารดาในเขตชนบทคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรมากกว่า

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพของมารดา

การศึกษาความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรในครั้งนั้น คาดว่าอาชีพของมารดาน่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดา ทั้งนี้เพราะอาชีพบางประเภทนั้นสามารถอาศัยความช่วยเหลือในลักษณะต่าง ๆ จากบุตร อันอาจจะออกมาในรูปของการเข้าไปมีส่วนร่วมแรงงานโดยเฉพาะงานทางด้านเกษตรกรรม ฯลฯ ดังนั้นมารดาที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมน่าจะมี ความคาดหวังในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรมากกว่าอาชีพอื่น ๆ เพราะจากการศึกษาของ เสาวภา ธีระประทีป (2526: 50) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าของบุตรและการตัดสินใจมีบุตรนั้น พบว่ามารดาที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมนั้นมีความคาดหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่ามารดาที่ไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือมารดาที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรร้อยละ 81 ในขณะที่มารดาที่ไม่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมคาดหวังเพียงร้อยละ 55 เท่านั้น นอกจากนี้ นพวรรณ จงวัฒนา และจุฑา มั่นสัปปาลัย (2529: 61) ได้ทำการศึกษาในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าไม่เพียงแต่อาชีพของมารดาที่แตกต่างกันมีผลทำให้ความคาดหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือจากบุตรแตกต่างกันเท่านั้น แต่มีตัวแปรในเรื่องเพศของบุตรรวมทั้งการเป็นเขตชนบทและเขตเมือง เข้ามาเกี่ยวข้องและมีผลทำให้มารดาที่มีอาชีพเหมือนกันมีความช่วยเหลือจากบุตรแตกต่างกันออกไป แต่เมื่อเปรียบในแต่ละอาชีพแล้วพบว่า มารดาที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมมีความคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่ามารดาที่ประกอบอาชีพประเภทอื่น

จากการที่ได้นำปัจจัยทางด้านอาชีพของมารดา มาร่วมศึกษากับความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิงแล้ว จากตารางที่ 8 นั้นพบว่า

บุตรชาย

เขตชนบท พบว่าปัจจัยทางด้านอาชีพของมารดามีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชาย ทั้งนี้เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดาและความคาดหวังของมารดาด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ.05 โดยมีขนาดของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วยค่า C (Contingency Coefficient)

ระหว่าง .08 ถึง .22 จากร้อยละของมารดาแต่ละอาชีพที่คาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรนั้น พบว่ามารดาในเขตชนบทที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือมากกว่ามารดาที่ประกอบอาชีพทางด้านวิชาชีพ, อาชีพทางด้านค้าขาย บริการ และอื่น ๆ เช่น ความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางการเงินในวัยชรา นั้น มารดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพวิชาชีพ อาชีพทางด้านค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังร้อยละ 97.2, 80.2, และ 90.0 ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะอาชีพเกษตรกรรมนั้นต้องใช้แรงงานและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในวัยชราที่ความสามารถในการทำงานของมารดาลดลง ดังนั้นบุตรจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อกระบวนการผลิตของครอบครัว (Bleek 1976: 225-230; Douglas 1962: 211)

เขตเมือง ปัจจัยทางด้านอาชีพของมารดาในเขตเมืองมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชาย เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า χ^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว โดยมีขนาดของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วยค่า C (Contingency Coefficient) ระหว่าง .12 ถึง .13 ส่วนร้อยละของมารดาแต่ละอาชีพที่คาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจแต่ละประเด็นนั้น พบว่ามีความแตกต่างกันโดยมารดาที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมนั้น คาดหวังมากกว่ามารดาที่ประกอบอาชีพประเภทอื่น ทั้งนี้เพราะอาชีพทางด้านเกษตรกรรมนั้นผลตอบแทนต่ำและไม่เพียงพอกับรายจ่ายประจำวันซึ่งแตกต่างจากอาชีพวิชาชีพที่มีรายได้สูงกว่า แต่สำหรับความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลืองานบ้าน ความคาดหวังให้บุตรชายมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดาเมื่อบุตรทำงานหาเงินได้แล้ว พบว่ามารดาที่ประกอบอาชีพแต่ละประเภทคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการดำรงชีวิตในเมืองนั้นทุกคนต้องช่วยกันทำงานถึงแม้ว่างานบางอย่างไม่ใช่หน้าที่ เช่น การให้บุตรชายช่วยเหลืองานบ้าน ส่วนการให้บุตรมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดา นั้นเป็นเพราะสภาพการดำรงชีวิตในเมืองนั้นมีรายจ่ายในครอบครัวสูง ดังนั้นจึงต้องการให้บุตรช่วยแบ่งเบารายจ่ายประจำวัน

บุตรหญิง

เขตชนบท พบว่ามารดาในเขตชนบทที่ประกอบอาชีพแต่ละประเภทคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจแตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดากับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิงด้วยค่า χ^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 โดยมารดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคาดหวังมากกว่า

ตารางที่ 8 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
อาชีพของมารดาและเขตที่อยู่อาศัย

เพศบุตร/เขต/ อาชีพของมารดา	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินยืมยืม	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรชาย					
<u>เขตชนบท</u>					
เกษตรกรรม	97.2(1052)	79.6(870)	97.6(1065)	92.8(1005)	84.5(897)
วิชาชีพ	80.2(85)	68.5(76)	92.6(100)	78.7(85)	54.4(56)
ค้าขาย, บริการและอื่น ๆ	90.0(72)	68.3(56)	96.3(79)	92.5(74)	77.9(60)
	$X^2=68.67$	$X^2=11.96$	$X^2=9.02$	$X^2=25.39$	$X^2=57.26$
	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.01	P-Value=.00	P-Value=.00
	C = .22	C = .09	C = .08	C = .13	C = .20
<u>เขตเมือง</u>					
เกษตรกรรม	95.7(22)	76.0(19)	96.2(25)	88.5(23)	75.0(18)
วิชาชีพ	73.2(213)	65.2(204)	81.8(247)	74.0(219)	50.0(142)
ค้าขาย, บริการและอื่น ๆ	81.6(84)	67.0(71)	90.5(95)	85.8(91)	54.5(54)
	$X^2=7.92$	$X^2=1.24$	$X^2=7.33$	$X^2=8.18$	$X^2=5.74$
	P-Value=.01	P-value=.53	P-Value=.02	P-Value=.01	P-Value=.06
	C = .13	C = .05	C = .12	C = .13	C = .11
: Degree of freedom = 2 นัยสำคัญระดับ .05					

ตารางที่ 8 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
อาชีพของมารดาและเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

เพศบุตร/เขต/ อาชีพของมารดา	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินวัยชรา	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรหญิง					
เขตชนบท					
เกษตรกรกรรม	95.9(1037)	97.6(1072)	94.4(1028)	89.1(963)	80.7(862)
วิชาชีพ	82.1(87)	96.4(107)	90.7(98)	78.7(85)	52.4(54)
ค้าขาย, บริการและอื่น ๆ	88.6(70)	95.2(80)	95.1(77)	91.1(72)	73.3(56)
	$X^2=39.65$	$X^2=2.19$	$X^2=2.51$	$X^2=10.90$	$X^2=44.57$
	P-Value=.00	P-Value=.33	P-Value=.28	P-Value=.00	P-Value=.00
	C = .17	C = .04	C = .04	C = .09	C = .18
เขตเมือง					
เกษตรกรกรรม	91.3(21)	92.0(23)	92.3(24)	88.0(22)	70.8(17)
วิชาชีพ	71.6(207)	92.3(289)	79.7(240)	71.4(210)	46.6(132)
ค้าขาย, บริการและอื่น ๆ	78.6(81)	95.3(101)	87.6(92)	88.6(93)	49.5(49)
	$X^2=5.59$	$X^2=1.10$	$X^2=5.20$	$X^2=14.61$	$X^2=5.20$
	P-Value=.06	P-Value=.57	P-Value=.07	P-Value=.00	P-Value=.07
	C = .11	C = .04	C = .10	C = .18	C = .11
: Degree of freedom = 2 นัยสำคัญระดับ .05					

ด้วยเหตุผลที่กล่าวแล้วในส่วนของบุตรชาย แต่สำหรับความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยส่งเสีย น้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียนนั้นเป็นไปในทางตรงกันข้ามคือมารดาที่ประกอบอาชีพค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังมากกว่ามารดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือ ร้อยละ 91.9, 89.1 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมารดาที่ประกอบอาชีพทางด้านค้าขาย บริการและอื่น ๆ นั้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรมากกว่ามารดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงต้องการให้บุตรได้ช่วยแบ่งเบาภาระโดยการช่วยส่งเสียให้ได้เล่าเรียน ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านและความคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัว ในกรณีฉุกเฉินนั้น พบว่ามารดาที่ประกอบอาชีพแต่ละประเภทคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะการช่วยเหลืองานบ้านนั้นเป็นหน้าที่ของบุตรหญิงอยู่แล้ว

เขตเมือง พบว่าปัจจัยทางด้านอาชีพของมารดาไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิง เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว มารดาที่ประกอบอาชีพต่างกัน นั้นคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิงไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าระดับค่าครองชีพในเขตเมืองอยู่ในระดับสูง จึงทำให้มารดาที่ประกอบอาชีพต่างกันนั้นต่างก็คาดหวังความช่วยเหลือจากบุตร ยกเว้นความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียนเท่านั้น ที่พบว่ามารดาที่ประกอบอาชีพค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังมากกว่าอาชีพประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการให้บุตรหญิงได้มีส่วนส่งเสียน้อง ๆ เพื่อที่มารดาจะได้นำเงินส่วนที่จะต้องส่งเสียบุตรไปทำการลงทุนทางด้านธุรกิจการค้า อันจะทำให้กิจการค้าขายขยายตัวขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบร้อยละของมารดาที่คาดหวังในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิงระหว่างเขตชนบทและเขตเมือง โดยมีปัจจัยทางด้านอาชีพของมารดาาร่วมศึกษาแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็น เช่น ความคาดหวังให้บุตรชายมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดาเมื่อบุตรทำงานหาเงินได้แล้ว มารดาในเขตชนบทที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม, วิชาชีพ, ค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังร้อยละ 84.5, 54.4, 77.9 มารดาในเขตเมืองที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม, วิชาชีพ, ค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังร้อยละ 75.0, 50.0, 54.5 ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดาเมื่อบุตร

ทำงานหาเงินได้แล้วนั้น มารดาในเขตชนบทที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม, วิชาชีพ, ค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังร้อยละ 80.7, 52.4, 73.3 มารดาในเขตเมืองที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม, วิชาชีพ, ค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังร้อยละ 70.8, 46.6, 49.5 ตามลำดับ ส่วนในประเด็นอื่น ๆ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกันนี้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านอาชีพของมารดา มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง คือมารดาที่ประกอบอาชีพต่างกันนั้นคาดหวังจากบุตรแตกต่างกัน และพบว่ามารดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคาดหวังมากกว่ามารดาที่ประกอบอาชีพวิชาชีพ, อาชีพค้าขาย บริการและอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะอาชีพเกษตรกรรมสามารถอาศัยแรงงานจากบุตรได้และนอกจากนั้นรายได้หรือผลตอบแทนที่มาจากอาชีพเกษตรกรรมนั้นต่ำกว่ารายได้จากอาชีพวิชาชีพ และอาชีพค้าขายบริการฯ แต่ความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียนนั้น พบว่ามารดาที่ประกอบอาชีพค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังมากกว่าทั้งนี้เพราะมารดาอาจจะได้นำเงินส่วนที่ต้องส่งเสียบุตรไปลงทุนทางด้านธุรกิจการค้าของครอบครัว ดังนั้นจึงให้บุตรเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องนี้แทน

สำหรับความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมืองให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านซึ่ง พบว่ามารดาแต่ละอาชีพคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นหน้าที่โดยตรงของบุตรหญิง ความคาดหวังของมารดาในเขตเมืองให้บุตรชายและบุตรหญิงมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดาเมื่อบุตรทำงานได้แล้วนั้น พบในลักษณะเดียวกันทั้งนี้เพราะในเมืองนั้นระดับค่าครองชีพสูงมาก ดังนั้นมารดาแต่ละอาชีพจึงคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือไม่แตกต่างกัน

จากการที่ได้นำปัจจัยทางด้านอาชีพของมารดามาศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดาเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรและพบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมือง ทั้งนี้เนื่องจากการที่มารดาในเขตชนบทส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้น ลักษณะของอาชีพ, ผลตอบแทนที่ได้จากอาชีพจึงทำให้ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากบุตร ตรงกันข้ามกับมารดาในเขตเมืองที่ประกอบอาชีพทางด้านวิชาชีพซึ่งเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือจากบุตรในลักษณะที่น้อยกว่า ทั้งนี้เพราะลักษณะของงานไม่เอื้ออำนวยที่จะให้บุตรเข้าไปมีบทบาท

(นพวรรณ จงวัฒนา และจตุรา มนต์ไพบูลย์ 2529: 61) และผลตอบแทนจากงานทางด้านวิชาชีพก็สูงกว่าด้วย

2.2 อาชีพของสามี

อาชีพของสามีน่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร เพราะอาชีพของสามีเป็นที่มาของรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่เช่นเดียวกับกับอาชีพของมารดา การที่สามีประกอบอาชีพแตกต่างกันออกไป น่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ความคาดหวังในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรแตกต่างกันออกไป ดังนั้นมารดาที่สามีประกอบอาชีพทางานเกษตรกรรม น่าจะมีความคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่ามารดาที่สามีประกอบอาชีพอื่น ๆ เนื่องจากสามารถอาศัยแรงงานหรือความช่วยเหลือจากบุตรได้ ประกอบกับจากผลการศึกษาของ De Vos (1975: 12) ที่ได้ทำการศึกษาค่าของบุตรและการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจในวัยชราในประเทศฟิลิปปินส์และไต้หวัน พบว่าในประเทศฟิลิปปินส์นั้นสตรีที่สามีประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมและประมง คาดหวังที่จะให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าอาชีพประเภทอื่น คือ สตรีที่สามีประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมและประมงคาดหวังร้อยละ 46 ในขณะที่สตรีที่สามีประกอบอาชีพทางการใช้แรงงานคาดหวังร้อยละ 27 สตรีที่สามีประกอบอาชีพทางด้านวิชาชีพคาดหวังร้อยละ 14 เท่านั้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ ปรากฏเช่นเดียวกับในประเทศไต้หวันที่สตรีที่สามีประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมคาดหวังร้อยละ 81 ในขณะที่สตรีที่สามีประกอบอาชีพทางการใช้แรงงานคาดหวังร้อยละ 54 และสตรีที่สามีประกอบอาชีพทางด้านวิชาชีพคาดหวังร้อยละ 31 เท่านั้น

การศึกษาครั้งนี้เมื่อนำปัจจัยทางด้านอาชีพของสามีมาทำการศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิงระหว่างเขตชนบทและเขตเมือง จากตารางที่ 9 พบว่า:-

บุตรชาย

เขตชนบท พบว่าปัจจัยทางด้านอาชีพของสามี มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชาย ทั้งนี้เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสามีกับความคาดหวังของมารดาแล้วด้วยค่า χ^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 โดยมีขนาดของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วยค่า C (Contingency Coefficient) ระหว่าง .09 ถึง .23 ซึ่งหมายถึงมารดาที่สามีประกอบอาชีพแตกต่างกันนั้นมีความคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรแตกต่างกัน จากร้อยละของมารดาที่สามีประกอบอาชีพแต่ละประเภทที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้าน

ตารางที่ 9 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
อาชีพของสามีและเขตที่อยู่อาศัย

เพศบุตร/เขต/ อาชีพของสามี	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินวัยชรา	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรชาย					
<u>เขตชนบท</u>					
เกษตรกรรวม	96.4(987)	80.1(831)	97.6(1009)	92.5(948)	80.7(846)
วิชาชีพ	78.0(96)	74.2(92)	91.9(113)	81.1(99)	53.3(64)
ค้าขาย บริการและอื่น ๆ	96.8(181)	68.7(134)	95.4(185)	92.3(179)	75.0(138)
	$X^2=76.08$	$X^2=13.56$	$X^2=12.75$	$X^2=18.08$	$X^2=68.49$
	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	C = .23	C = .09	C = .09	C = .11	C = .22
<u>เขตเมือง</u>					
เกษตรกรรวม	81.8(18)	69.6(16)	100.0(23)	86.4(19)	45.5(10)
วิชาชีพ	76.2(243)	66.7(228)	83.5(273)	75.1(244)	44.3(136)
ค้าขาย บริการและอื่น ๆ	83.6(173)	65.7(140)	89.3(192)	84.0(178)	63.9(129)
	$X^2=4.26$	$X^2=.15$	$X^2=7.51$	$X^2=6.85$	$X^2=19.04$
	P-Value=.11	P-value=.92	P-Value=.02	P-Value=.03	P-Value=.00
	C = .08	C = .01	C = .11	C = .11	C = .18

: Degree of freedom = 2

นัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
อาชีพของสามีและเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

เพศบุตร/เขต/ อาชีพของสามี	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินวัยชรา	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรหญิง					
เขตชนบท					
เกษตรกรกรรม	95.0(971)	97.7(1019)	93.9(969)	88.6(906)	81.0(816)
วิชาชีพ	77.2(95)	95.2(119)	91.1(112)	77.2(95)	50.8(61)
ค้าขาย บริการและอื่น ๆ	96.8(181)	96.4(188)	95.3(184)	92.2(178)	71.0(130)
	$X^2=61.72$	$X^2=3.29$	$X^2=2.40$	$X^2=17.29$	$X^2=58.59$
	P-Value=.00	P-Value=.19	P-Value=.30	P-Value=.00	P-Value=.00
	C = .21	C = .04	C = .04	C = .11	C = .20
เขตเมือง					
เกษตรกรกรรม	81.8(18)	95.7(22)	100.0(23)	86.4(19)	45.5(10)
วิชาชีพ	72.9(231)	91.8(313)	79.5(260)	71.4(232)	39.3(120)
ค้าขาย บริการและอื่น ๆ	82.6(171)	95.3(205)	87.9(188)	84.8(178)	61.8(126)
	$X^2=6.99$	$X^2=2.87$	$X^2=11.26$	$X^2=14.02$	$X^2=24.68$
	P-Value=.03	P-Value=.23	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	C = .11	C = .07	C = .13	C = .15	C = .21
: Degree of freedom = 2 นัยสำคัญที่ระดับ .05					

เศรษฐกิจจากบุตรนั้นพบว่า มารดาในเขตชนบทที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรมคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือมากกว่ามารดาที่สามีประกอบอาชีพวิชาชีพ อาชีพค้าขาย บริการและอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการที่สามีของมารดาอาชีพทางด้านเกษตรกรรมนั้นมีความจำเป็นต้องพึ่งพา

แรงงานจากบุตร (Muller 1976: 113)

เขตเมือง จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางด้านอาชีพของสามี มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายเช่นเดียวกัน เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว ทั้งนี้เพราะการที่สามีประกอบอาชีพต่างกันนั้นทำให้รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน เช่น มารดาที่สามีประกอบอาชีพทางด้านวิชาชีพนั้นมักจะมีรายได้ตอบแทนมากกว่ามารดาที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นจึงทำให้มารดาที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรมคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่า

บุตรหญิง

เขตชนบท พบว่ามีความแตกต่างจากบุตรชายเล็กน้อยคือ ความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้าน และความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัวในกรณีฉุกเฉินของมารดาที่สามีประกอบอาชีพแต่ละประเภทนั้นไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะในเรื่องของการให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านนั้น เป็นหน้าที่ของบุตรหญิงที่จะต้องช่วยเหลือมารดาในเรื่องของงานบ้านอยู่แล้ว

เขตเมือง พบว่ามารดาที่สามีประกอบอาชีพแตกต่างกันคาดหวังต่างกัน ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะมารดาที่สามีที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมนั้นมักจะมีรายได้น้อยกว่าอาชีพประเภทอื่น ดังนั้นความต้องการให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจของมารดาที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงมากกว่า ยกเว้นความคาดหวังให้บุตรมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดาที่พบในลักษณะตรงข้าม เพราะอาจจะนำเงินให้สามีไปลงทุนทางธุรกิจการค้า ส่วนการช่วยเหลืองานบ้านนั้นพบว่ามารดาคาดหวังไม่แตกต่างกันนั้น เพราะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิง

เมื่อเปรียบเทียบร้อยละของมารดาที่คาดหวัง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิงระหว่างเขตชนบทและในเขตเมือง โดยมีปัจจัยทางด้านอาชีพของสามีมาร่วมศึกษาแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็น เช่น ความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางการเงินในวัยชรา ในเขตชนบทมารดาที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรม, อาชีพวิชาชีพ, อาชีพทางด้านค้าขาย

บริการและอื่น ๆ คาดหวังร้อยละ 96.4, 78.0, 96.8 มารดาในเขตเมืองที่สามี่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม, อาชีพวิชาชีพ, อาชีพทางด้านค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังร้อยละ 81.8, 76.2, 83.6 ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลือทางการเงินในวัยชรา นั้น ในเขตชนบทที่สามี่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม, อาชีพวิชาชีพ, อาชีพทางด้านค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังร้อยละ 95.0, 77.2, 96.8 มารดาในเขตเมืองที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม, อาชีพวิชาชีพ, อาชีพค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังร้อยละ 81.8, 72.9, 82.6 ตามลำดับ ฯลฯ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านอาชีพของสามี่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง เรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชาย และบุตรหญิง โดยมารดาที่สามี่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมคาดหวังมากกว่ามารดาที่สามี่ประกอบอาชีพวิชาชีพ, อาชีพทางด้านค้าขาย บริการและอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะอาชีพเกษตรกรรมนั้นได้รับผลตอบแทนหรือรายได้ต่ำกว่าอาชีพประเภทอื่น ซึ่งทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มั่นคง ดังนั้นจึงคาดหวังมากกว่ามารดาที่สามี่ประกอบอาชีพวิชาชีพ, ค้าขายบริการและอื่น ๆ ที่มีรายได้ของครอบครัวที่สูงกว่า ดังเช่น ผลการศึกษาของ เสาวภา ธีระประทีป (2526: 50) และผลการศึกษาของ De Vos (197: 2) ก็พบในลักษณะเดียวกันนี้ แต่ความคาดหวังให้บุตรมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดาเมื่อบุตรทำงานหาเงินได้แล้ว ของมารดาในเขตเมืองที่พบว่ามารดาที่สามี่ประกอบอาชีพค้าขาย บริการและอื่น ๆ คาดหวังมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการนำเงินบางส่วนไปใช้หมุนเวียนในธุรกิจการค้าของตน

ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านที่พบว่ามารดาที่สามี่ประกอบอาชีพแตกต่างกันคาดหวังไม่แตกต่างกันทั้งนี้เพราะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิง ดังนั้นปัจจัยทางด้านอาชีพของสามี่จึงไม่มีอิทธิพลในเรื่องนี้

จากการที่ได้นำปัจจัยทางด้านอาชีพของสามี่มาศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็น ทั้งนี้เพราะสามี่ของมารดาในเขตชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพที่เื้ออานวยต่อความต้องการความช่วยเหลือจากบุตร ตรงกันข้ามกับมารดาในเขตเมืองที่ประกอบอาชีพทางด้านวิชาชีพ

2.3 ฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวน่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร ทั้งนี้เพราะรายได้หรือฐานะทางด้านเศรษฐกิจมีความจำเป็นต่อชีวิตของทุกคนในครอบครัว ถ้าหากครอบครัวมีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจสูงย่อมทำให้มาตรฐานชีวิตของทุกคนในครอบครัวสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากครอบครัวมีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจต่ำย่อมทำให้มาตรฐานชีวิตของทุกคนในครอบครัวของตนเองต่ำหรือมีค่าน้อยที่ไม่ดีนัก ดังนั้นมารดาในครอบครัวที่มีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำย่อมมีความคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรมากกว่ามารดาที่มีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง เช่น การศึกษาของ De Vos (1975: 2) ที่ได้ทำการศึกษาค่าของบุตรและความมั่นคงในวัยชราในประเทศฟิลิปปินส์และไต้หวัน พบว่ามารดาที่มีรายได้ของครอบครัวที่ต่ำกว่า 3,000 คาดหวังที่จะให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจร้อยละ 46 ในขณะที่มารดาที่มีรายได้ของครอบครัวตั้งแต่ 10,000 ขึ้นไป คาดหวังเพียงร้อยละ 13 ส่วนในไต้หวันพบว่ามารดาที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 3,000 คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจร้อยละ 87 ในขณะที่มารดาที่มีรายได้ครอบครัวตั้งแต่ 10,000 คาดหวังเพียงร้อยละ 31 เท่านั้น

Arnold, et al. (1975: 42) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับค่านิยมของบุตรในหลายประเทศ เช่น ไต้หวัน ฟิลิปปินส์และไทย พบว่าค่านิยมที่มีรายได้ต่ำมากกว่าร้อยละ 70 คาดหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านต่าง ๆ จากบุตรในวัยชรา โดยเฉพาะกลุ่มค่านิยมที่มีรายได้ต่ำในเขตเมืองมากกว่าร้อยละ 80 มีความคาดหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือจากบุตร ส่วนการศึกษาของเสาวภา ธีระประทีป (2526: 50) เกี่ยวกับค่านิยมของบุตรกับการตัดสินใจมีบุตรพบว่ามารดาที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำมีความต้องการที่จะให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจมากกว่ามารดาที่มีรายได้ครอบครัวที่สูงกว่า การศึกษาครั้งนี้เมื่อนำปัจจัยทางด้านฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวมาทำการศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง จากตารางที่ 10 พบว่า:-

บุตรชาย

เขตชนบท ปัจจัยทางด้านระดับฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร

ชาย ทั้งนี้เมื่อได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านระดับฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวกับความคาดหวังของมารดาด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว โดยมีขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วยค่า G (Gamma) อยู่ในระดับ -.28 ถึง -.66 และจากร้อยละของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและสูงที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายนั้นพบว่า มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำนั้นคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีฐานะทางด้านเศรษฐกิจสูง ทั้งนี้เพราะการที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำนั้นมีผลทำให้มาตรฐานการครองชีพของทุกคนในครอบครัวต่ำ เป็นธรรมดาที่ทุกคนอยากให้การครอบครัวมีมาตรฐานการครองชีพสูง ดังนั้น มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจึงคาดหวังมากกว่า (De Vos 1975: 2)

เขตเมือง พบว่าปัจจัยทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจของมารดามีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับกับเขตชนบท แต่มีความแตกต่างในเรื่องของความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลืองานบ้านเท่านั้น ที่พบว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะความเป็นอยู่ในเมืองนั้นบุตรทุกคนต้องช่วยเหลือครอบครัว ถึงแม้ว่าหน้าที่ช่วยเหลืองานบ้านเป็นหน้าที่ของบุตรหญิง บุตรชายก็สามารถให้ความช่วยเหลือได้

บุตรหญิง

เขตชนบท ฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวของมารดามีความเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิง เช่นเดียวกับกับบุตรชายในเขตชนบท ทั้งนี้พบว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีความคาดหวังในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรในอัตราส่วนร้อยละมากกว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ยกเว้นความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านและความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัวในกรณีฉุกเฉินเท่านั้นพบว่า มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวต่ำและสูงคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ดังได้กล่าวไปแล้วว่า ประเด็นดังกล่าวเป็นหน้าที่ของบุตรหญิงอยู่แล้วที่จะต้องช่วยเหลืองานบ้าน ส่วนการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัวในกรณีฉุกเฉินนั้น เพราะเป็นความต้องการของมารดาให้บุตรช่วยเหลือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้นมิได้ต้องช่วยเหลือตลอดเวลา การที่จะรอความช่วยเหลือจากบุตรชายเท่านั้นย่อมกระทำมิได้เนื่องจากมีความจำเป็นเร่งด่วน ดังนั้นจึงทำให้มารดาที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำและสูงคาดหวังไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
ฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวและเขตที่อยู่อาศัย

เพศบุตร/เขต/ ฐานะเศรษฐกิจ	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินวัยชรา	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
<u>บุตรชาย</u>					
<u>เขตชนบท</u>					
ฐานะเศรษฐกิจต่ำ	94.8(1044)	78.1(875)	96.7(1081)	91.7(1013)	80.2(862)
ฐานะเศรษฐกิจสูง	78.9(56)	66.7(48)	89.9(62)	79.2(57)	50.7(35)
	$X^2=26.72$	$X^2=4.38$	$X^2=6.69$	$X^2=11.32$	$X^2=31.52$
	P-Value=.00	P-Value=.03	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.66	G = -.28	G = -.53	G = -.48	G = -.59
<u>เขตเมือง</u>					
ฐานะเศรษฐกิจต่ำ	84.5(279)	67.3(233)	89.6(301)	84.2(282)	59.2(187)
ฐานะเศรษฐกิจสูง	70.8(150)	65.5(150)	81.5(181)	71.9(156)	38.6(81)
	$X^2=14.05$	$X^2=.13$	$X^2=6.69$	$X^2=11.39$	$X^2=20.61$
	P-Value=.00	P-value=.71	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.38	G = -.04	G = -.32	G = -.35	G = -.39
: Degree of freedom = 1 <u>นัยสำคัญระดับ .05</u>					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
ฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวและเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

เพศบุตร/เขต/ ฐานะเศรษฐกิจ	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินยืมชรา	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรหญิง					
<u>เขตชนบท</u>					
ฐานะเศรษฐกิจต่ำ	93.8(1031)	96.9(1092)	93.5(1043)	88.1(972)	76.3(825)
ฐานะเศรษฐกิจสูง	76.1(54)	94.5(69)	88.4(61)	75.0(54)	50.7(35)
	$\chi^2=28.63$	$\chi^2=.58$	$\chi^2=1.96$	$\chi^2=9.36$	$\chi^2=21.19$
	P-Value=.00	P-Value=.44	P-Value=.16	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.65	G = -.28	G = -.31	G = -.42	G = -.51
<u>เขตเมือง</u>					
ฐานะเศรษฐกิจต่ำ	81.5(268)	93.9(325)	86.2(288)	81.2(272)	55.4(175)
ฐานะเศรษฐกิจสูง	70.1(148)	93.0(213)	79.8(178)	70.2(151)	36.4(76)
	$\chi^2=8.67$	$\chi^2=.07$	$\chi^2=3.56$	$\chi^2=8.25$	$\chi^2=17.47$
	P-Value=.00	P-Value=.79	P-Value=.06	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.30	G = -.07	G = -.22	G = -.29	G = -.36
: Degree of freedom = 1 นัยสำคัญที่ระดับ .05					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เขตเมือง มารดาในเขตเมืองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวต่ำและฐานะเศรษฐกิจครอบครัวสูงก็มีความคาดหวังที่เหมือนกันกับมารดาในเขตชนบท

จากการเปรียบเทียบร้อยละของมารดาที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง ระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองโดยมีปัจจัยทางด้านระดับฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวของมารดามาร่วมศึกษาแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทนั้นมีความคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็น เช่น ความคาดหวังให้บุตรชายมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดาเมื่อบุตรทำงานหาเงินได้แล้วนั้น มารดาในเขตชนบทที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงคาดหวังร้อยละ 80.2, 50.7 มารดาในเขตเมืองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวสูง คาดหวังร้อยละ 59.2, 38.6 ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงมอบรายได้ส่วนหนึ่งแก่มารดาเมื่อบุตรทำงานหาเงินได้แล้วนั้น มารดาในเขตชนบทที่มีฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวต่ำและที่มีฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวสูงคาดหวังร้อยละ 76.3, 50.7 มารดาในเขตเมืองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวต่ำและที่มีฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวสูงคาดหวังร้อยละ 55.4, 36.4 ตามลำดับ ฯลฯ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวของมารดามีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง คือมารดาที่มีฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวสูงซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะการที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีผลต่อเนื้อหาทำให้มาตรฐานการครองชีพ และชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคนในครอบครัวไม่ดีนัก ดังนั้นจึงทำให้คาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่า แต่สำหรับความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลืองานบ้านของมารดาทั้งสองเขต พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีอิทธิพลทำให้มารดาคาดหวังแตกต่างกันทั้งนี้เพราะเป็นหน้าที่ที่บุตรหญิงจะต้องช่วยเหลือครอบครัวในด้านนี้ (พิชิต พัทธ์เทพสมบัติ และวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ 2517: 18; บุญลือ วันทายนต์ 2522: 82)

เมื่อนำปัจจัยทางด้านระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวของมารดา มาศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมือง ทั้งนี้เพราะมารดาในเขตชนบทมีระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่ามารดาในเขตเมือง

3. ปัจจัยทางด้านสังคม

3.1 การศึกษาของมารดา

การศึกษาของมารดาน่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร เพราะมารดาที่มีระดับการศึกษาสูงนั้นย่อมมีการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ อันทำให้แนวความคิดต่าง ๆ นั้นกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นรวมทั้งมีประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ประเพณี ที่เกี่ยวกับความคาดหวังในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร แตกต่างออกไปจากมารดาที่มีการศึกษาต่ำหรือไม่มีการศึกษา เช่น

การศึกษาของ De Vos (1975: 12) เกี่ยวกับคุณค่าของบุตรและความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจในวัยชรา ในประเทศฟิลิปปินส์และไต้หวัน พบว่าในประเทศฟิลิปปินส์นั้นมารดาที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา มีความคาดหวังให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจร้อยละ 46 ในขณะที่มารดาที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าวิทยาลัยคาดหวังเพียงร้อยละ 19 เท่านั้น เช่นเดียวกันกับในไต้หวันที่มารดาที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาคาดหวังร้อยละ 83 มารดาที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับวิทยาลัยคาดหวังเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น ส่วนในประเทศไทยนั้น เสาวภา ธีระประทีป (2526: 53-54) ทำการศึกษาคุณค่าของบุตรกับการตัดสินใจมีบุตร พบว่ามารดาที่ไม่มีการศึกษาหรือมีการศึกษาแต่อยู่ในระดับต่ำ คาดหวังผลตอบแทนมากกว่ามารดาที่มีการศึกษาสูง เช่นเดียวกัน ดังนั้นในการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ ในครั้งนี้คาดว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง เมื่อนำปัจจัยทางด้านการศึกษา ของมารดา เข้ามาศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดาแล้ว จากตารางที่ 11 พบว่า

บุตรชาย

เขตชนบท ปัจจัยทางด้านระดับการศึกษาของมารดามีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร ทั้งนี้เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของมารดากับความคาดหวังของมารดาด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว โดยมีขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วยค่า G (Gamma) อยู่ในระดับ -.26 ถึง -.78 เมื่อพิจารณาจากร้อยละของมารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำและมีระดับการศึกษาสูง ที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายแล้ว พบว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำมีความคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีการ

ตารางที่ 11 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร การศึกษาของมารดาและเขตที่อยู่อาศัย

เพศบุตร/เขต/ การศึกษาของมารดา	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินวัยชรา	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรชาย					
<u>เขตชนบท</u>					
การศึกษาต่ำ	93.9(1820)	78.0(1534)	96.2(1884)	91.5(1783)	78.6(1481)
การศึกษาสูง	67.4(91)	67.6(98)	88.6(124)	75.4(107)	31.2(43)
	$X^2=118.35$	$X^2=7.80$	$X^2=16.41$	$X^2=38.18$	$X^2=153.40$
	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.76	G = -.26	G = -.52	G = -.55	G = -.78
<u>เขตเมือง</u>					
การศึกษาต่ำ	86.0(398)	71.1(344)	88.9(425)	87.7(408)	61.3(268)
การศึกษาสูง	60.2(225)	64.2(260)	76.9(300)	65.5(252)	25.2(94)
	$X^2=71.01$	$X^2=4.47$	$X^2=21.57$	$X^2=59.00$	$X^2=104.79$
	P-Value=.00	P-value=.03	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.60	G = -.15	G = -.41	G = -.58	G = -.64

: Degree of freedom = 1 นัยสำคัญที่ระดับ .05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร การศึกษาของมารดาและเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

เพศบุตร/เขต/ การศึกษาของมารดา	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินยืมเช่า	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรหญิง					
<u>เขตชนบท</u>					
การศึกษาค่ำ	92.3(1786)	97.0(1921)	93.1(1820)	87.9(1707)	74.4(1402)
การศึกษามัธยม	69.9(95)	85.6(125)	86.5(122)	73.2(104)	30.4(42)
	X ² =73.53	X ² =44.81	X ² =7.40	X ² =23.70	X ² =119.69
	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.67	G = -.68	G = -.35	G = -.45	G = -.73
<u>เขตเมือง</u>					
การศึกษาค่ำ	83.5(386)	96.1(468)	86.0(410)	84.8(392)	57.9(252)
การศึกษามัธยม	57.6(213)	88.9(360)	74.9(290)	61.7(235)	22.5(85)
	X ² =67.50	X ² =16.19	X ² =16.15	X ² =57.60	X ² =102.70
	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.57	G = -.50	G = -.34	G = -.55	G = -.65

: Degree of freedom = 1

นัยสำคัญที่ระดับ .05

ศึกษาสูง เช่นความคาดหวังให้บุตรชายช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียนนั้นมารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำและการศึกษาสูงคาดหวังร้อยละ 91.5, 75.4 ตามลำดับ และในประเด็นอื่น ๆ ก็พบในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะมารดาที่มีการศึกษาสูงนั้นมีการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรเปลี่ยนแปลงไป หรืออีกเหตุผลหนึ่งการที่มารดาที่มีการศึกษาสูงนั้นทำให้มารดามีอาชีพที่มีรายได้สูงและมีฐานะทางเศรษฐกิจรวมทั้งความเป็นอยู่ที่ดี เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้มารดาที่มีระดับการศึกษาสูงคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรน้อยกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ

เขตเมือง ผลการศึกษาที่พบในลักษณะเดียวกันกับมารดาในเขตชนบทที่มีระดับการศึกษาต่ำคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละมากกว่ามารดาที่มีการศึกษาสูงทุกประเด็นที่ศึกษา ทั้งนี้ นอกเหนือจากเหตุผลข้างต้นแล้วนั้น เนื่องจากระดับการครองชีพในเขตเมืองสูงมารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำมักมีรายได้หรือฐานะเศรษฐกิจครอบครัวต่ำ เพื่อให้ครอบครัวและตนเองมีมาตรฐานชีวิตสูงจึงคาดหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรมากกว่า เช่นความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัวในกรณีฉุกเฉินนั้น มารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำและมารดาที่มีระดับการศึกษาสูงคาดหวังร้อยละ 88.9, 76.9 ตามลำดับ ในประเด็นอื่น ๆ ก็ปรากฏในลักษณะเดียวกันนี้

บุตรหญิง

เขตชนบท ปัจจัยทางด้านการศึกษาของมารดาก็มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิง โดยพบว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละมากกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงทุกประเด็น ดังเหตุผลที่กล่าวไปแล้วในตอนต้น

เขตเมือง พบว่าระดับการศึกษาของมารดามีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรหญิง เช่นเดียวกับบุตรชาย อาจจะมีเหตุผลที่นอกเหนือไปจากบุตรชายบ้างก็คือ ถึงแม้ว่าความช่วยเหลืองานบ้านนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของบุตรหญิง แต่พบว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละมากกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ผู้ที่มีการศึกษาสูงนั้นมีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอสมควรดังนั้นจึงอาจจะมีคนใช้ประจำบ้านที่ทำหน้าที่โดยตรงดังนั้นจึงทำให้มารดาที่มีระดับการศึกษาสูงคาดหวังในเรื่องนี้น้อยกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ

เมื่อทำการเปรียบเทียบร้อยละของมารดา ที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง ระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองโดยมีปัจจัยทางด้านระดับการศึกษาของมารดามาร่วมศึกษาแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทมีความคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็น เช่น ความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัวในกรณีฉุกเฉินนั้นมารดาในเขตชนบทที่มีระดับการศึกษาต่ำและการศึกษาสูงคาดหวังร้อยละ 96.2, 88.6 มารดาในเขตเมืองที่มีระดับการศึกษาต่ำและการศึกษาสูงคาดหวังร้อยละ 88.9, 76.9 ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัวในกรณีฉุกเฉินนั้น มารดาในเขตชนบทที่มีระดับการศึกษาต่ำและการศึกษาสูงคาดหวังร้อยละ 93.1, 86.5 มารดาในเขตเมืองที่มีระดับการศึกษาต่ำและการศึกษาสูงคาดหวังร้อยละ 86.0, 74.9 ตามลำดับ ส่วนในประเด็นอื่น ๆ ก็พบในลักษณะเดียวกันนี้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านการศึกษาของมารดา มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิงโดยมารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมารดาที่มีการศึกษาสูงนั้นทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับความช่วยเหลือที่จะได้รับจากบุตรเปลี่ยนแปลงไปจากมารดาที่มีการศึกษาต่ำที่อาจจะยึดมั่นในเรื่องนี้ นอกจากนี้การที่มารดาที่มีการศึกษาสูงทำให้มีโอกาสในการประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงมีมากกว่ามารดาที่มีการศึกษาต่ำ ดังนั้นจึงทำให้มารดาที่มีการศึกษาต่ำคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่า เช่นเดียวกับการศึกษาของเสาวภา ธีระประทีป (2526: 53-54) และการศึกษาของ De Vos (1975: 12)

เมื่อนำปัจจัยทางด้านการศึกษาของมารดา มาศึกษาพร้อมกับความคาดหวังของมารดาทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็น ทั้งนี้เพราะมารดาในเขตชนบทมีระดับการศึกษาต่ำในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่ามารดาในเขตเมือง

3.2 การศึกษาของสามี

การศึกษาของสามีน่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร ทั้งนี้เพราะในระบบครอบครัวนั้นสามีและสตรีที่เป็นมารดา มักจะมีการปรึกษาหารือหรือหาข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะในครอบครัวแบบสามีเป็นใหญ่ (Patriarchal Family) ในบาง

ประเทศเช่น ประเทศจีน ไต้หวันและประเทศอื่น ๆ ในเอเชียรวมทั้งประเทศไทยซึ่งมีแนวความคิดดังกล่าว ดังนั้นความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรนั้นการศึกษาของสามี น่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาตั้งเช่นที่ได้ทำการศึกษาพบในส่วนของการศึกษาของมารดาข้างต้น คือ มารดาที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำน่าจะมี ความคาดหวังมากกว่ามารดาที่สามีมีระดับการศึกษาสูง ประกอบกับจากการศึกษาของ M.T.R. (1977: 8) เกี่ยวกับคุณค่าของบุตรในเขตชนบทของประเทศอินเดียก็พบในลักษณะเช่นนี้

การศึกษาครั้งนี้เมื่อนำปัจจัยทางด้านการศึกษาของสามีเข้ามาศึกษากับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง ระหว่างเขตชนบทและเขตเมือง จากตารางที่ 12 พบว่า

บุตรชาย

เขตชนบท ปัจจัยทางด้านระดับการศึกษาของสามีมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร ทั้งนี้เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของสามีกับความคาดหวังของมารดาด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว โดยมีขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วยค่า G (Gamma) อยู่ในระดับ -.33 ถึง -.58 จากการเปรียบเทียบร้อยละของมารดาที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำและสามีมีระดับการศึกษาสูง ที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายนั้นพบว่า มารดาที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่สามีมีระดับการศึกษาสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่มารดาและสามีมีการปรึกษาหารือเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัวนั้นจากการที่สามีมีระดับการศึกษาสูงนั้นทำให้แนวความคิดของมารดาเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป หรือการที่สามีของมารดามีระดับการศึกษาสูงนั้นเป็นผลทำให้มีรายได้ครอบครัวสูงจึงคาดหวังความช่วยเหลือจากบุตรต่ำ ส่วนความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลืองานบ้านซึ่งมารดาที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำและการศึกษาสูงคาดหวังไม่แตกต่างกันนั้นเพราะถึงแม้ว่าหน้าที่ช่วยเหลืองานบ้านนั้นจะเป็นหน้าที่ของบุตรหญิง แต่เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกคนในครอบครัวบุตรชายก็สามารถทำหน้าที่ได้ ดังนั้นการศึกษาของสามีจึงไม่มีความสัมพันธ์กับเรื่องนี้

ตารางที่ 12 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร การศึกษาของสามีและเขตที่อยู่อาศัย

เพศบุตร/เขต/ การศึกษาของสามี	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินช่วยเหลือ	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
<u>บุตรชาย</u>					
<u>เขตชนบท</u>					
การศึกษาต่ำ	93.4(1740)	77.6(1471)	96.0(1807)	91.4(1712)	77.6(1410)
การศึกษาสูง	79.1(140)	73.2(131)	92.2(165)	80.0(144)	50.6(87)
	$X^2=44.33$	$X^2=1.55$	$X^2=4.74$	$X^2=23.02$	$X^2=60.42$
	P-Value=.00	P-Value=.21	P-Value=.02	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.58	G = -.11	G = -.33	G = -.45	G = -.54
<u>เขตเมือง</u>					
การศึกษาต่ำ	83.4(332)	70.5(294)	86.9(358)	86.4(348)	58.5(224)
การศึกษาสูง	65.5(277)	65.4(298)	79.9(350)	68.7(296)	30.7(126)
	$X^2=33.49$	$X^2=2.41$	$X^2=6.94$	$X^2=35.98$	$X^2=61.16$
	P-Value=.00	P-value=.11	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.45	G = -.11	G = -.25	G = -.48	G = -.52
: Degree of freedom = 1 นัยสำคัญที่ระดับ .05					

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร การศึกษาของสามีและเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

เพศบุตร/เขต/ การศึกษาของสามี	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินยืมข่า	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรหญิง					
เขตชนบท					
การศึกษาต่ำ	91.8(1707)	96.3(1840)	92.8(1745)	87.9(1641)	73.4(1332)
การศึกษาสูง	80.2(142)	95.4(171)	90.5(162)	75.1(136)	48.6(84)
	$X^2=24.36$	$X^2=1.09$	$X^2=.96$	$X^2=22.28$	$X^2=46.51$
	P-Value=.00	P-Value=.29	P-Value=.32	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.46	G = -.21	G = -.15	G = -.41	G = -.49
เขตเมือง					
การศึกษาต่ำ	80.7(318)	95.3(402)	84.7(348)	85.5(341)	54.0(208)
การศึกษาสูง	63.3(267)	90.3(410)	77.0(335)	63.5(271)	28.6(118)
	$X^2=29.68$	$X^2=7.20$	$X^2=7.48$	$X^2=50.85$	$X^2=52.01$
	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.41	G = -.36	G = -.24	G = -.54	G = -.49
: Degree of freedom = 1 นัยสำคัญที่ระดับ .05					

เขตเมือง ผลการศึกษาพบในลักษณะเดียวกันกับเขตชนบท

บุตรหญิง

เขตชนบท ปัจจัยทางด้านระดับการศึกษาของสามีมีความสัมพันธ์ เช่นเดียวกับกับความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทจากบุตรชาย แต่ความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยเหลือทางการเงินแก่ครอบครัวในกรณีฉุกเฉินนั้น พบว่ามารดาที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำและมารดาที่สามีมีระดับการศึกษาสูงคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความช่วยเหลือทางการเงินในกรณีฉุกเฉินนั้นเป็นการให้ความช่วยเหลือในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้นมิได้ให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา เพราะฉะนั้นในช่วงวิกฤตและมีความจำเป็นนั้น มารดาที่สามีมีระดับการศึกษาแตกต่างกันจึงคาดหวังจากบุตรไม่แตกต่างกัน

เขตเมือง มารดาในเขตเมืองคาดหวังจากบุตรหญิงไม่แตกต่างกันคือพบว่าในทุกประเด็นที่ทำการศึกษานั้น มารดาที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละมากกว่ามารดาที่สามีมีระดับการศึกษาสูง ดังเหตุผลที่กล่าวไปแล้ว

เมื่อทำการเปรียบเทียบร้อยละของมารดา ที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง ระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองโดยมีปัจจัยทางด้านระดับการศึกษาของสามีมาร่วมศึกษาแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็นที่ทำการศึกษา เช่น ความคาดหวังให้บุตรชายช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียนนั้นมารดาในเขตชนบทที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำและระดับการศึกษาสูง ร้อยละ 91.4, 80.0 มารดาในเขตเมืองที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำและระดับการศึกษาสูง ร้อยละ 86.4, 68.7 ตามลำดับ ความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียนนั้น มารดาในเขตชนบทที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำและระดับการศึกษาสูง ร้อยละ 87.9, 75.1 มารดาในเขตเมืองที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำและระดับการศึกษาสูง ร้อยละ 85.5, 63.5 ตามลำดับ ฯลฯ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านระดับการศึกษาของสามี มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง โดยมารดาที่สามีมีระดับการศึกษาต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะจากการที่มารดาและสามีมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของครอบครัวนั้น การศึกษาของสามีมีอิทธิพลทำให้แนวความคิดหรือความต้องการของมารดาเปลี่ยนแปลงไป หรืออีกในลักษณะหนึ่ง การที่สามี

มีระดับการศึกษาสูงนั้น ทำให้มีโอกาสมีรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงตามไปด้วย ดังนั้นจึงทำให้มารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำคาดหวังมากกว่าเช่นเดียวกับการศึกษาของ M.T.R (1977: 8)

จากการที่ได้นำปัจจัยทางด้านการศึกษาของมารดามาร่วมศึกษากับความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสามีของมารดาในเขตชนบทมีระดับการศึกษาต่ำในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่ามารดาในเขตเมือง

3.3 การรับสื่อสารมวลชนของมารดา

การศึกษาความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรในครั้งนี้คาดว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชนของมารดาน่าจะมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดา ทั้งนี้เพราะการเปิดรับสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยที่ทำให้มารดาได้รับความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลใหม่ ๆ อันทันโลกทันเหตุการณ์อยู่เสมอซึ่งเป็นการให้การศึกษาทางอ้อมแก่มารดา (การศึกษาของมารดานั้นมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรซึ่งศึกษาพบและกล่าวไว้ในตอนต้น) ดังนั้นระดับการรับสื่อสารมวลชนของมารดาน่าจะมีอิทธิพลทำให้มารดาที่มีความคาดหวังในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจแตกต่างกัน โดยมารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนสูง เช่น จากการศึกษาของ De Vos (1975: 13) เกี่ยวกับคุณค่าของบุตรและความมั่นคงทางเศรษฐกิจในวัยชรา ในประเทศฟิลิปปินส์และไต้หวัน พบว่าในประเทศฟิลิปปินส์นั้น มารดาที่ไม่รับสื่อสารมวลชนเลยหรือรับแต่อยู่ในระดับต่ำ คาดหวังให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจร้อยละ 42 ในขณะที่มารดาที่รับสื่อสารมวลชนทุกวัน คาดหวังให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจร้อยละ 34 เท่านั้น เช่นเดียวกันกับในไต้หวันมารดาที่ไม่รับสื่อสารมวลชนเลยหรือรับแต่อยู่ในระดับต่ำ คาดหวังร้อยละ 72 ในขณะที่มารดาที่รับสื่อสารมวลชนทุกวันนี้ คาดหวังให้บุตรช่วยเหลือเพียงร้อยละ 32 เท่านั้น

การศึกษาครั้งนี้เมื่อนำปัจจัยทางด้านการรับสื่อสารมวลชนของมารดา เข้ามาศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิงแล้ว จากตารางที่ 13 นั้นพบว่า:-

บุตรชาย

เขตชนบท พบว่าปัจจัยทางด้านระดับการรับสื่อสารมวลชนของมารดา มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดา ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชาย ทั้งนี้เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารมวลชนของมารดากับความคาดหวังของมารดาด้วยค่า X^2 (chi-square) ณ ระดับ .05 แล้ว โดยมีขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์เมื่อวัดด้วยค่า G (Gamma) อยู่ในระดับ -.13 ถึง -.45 และพบว่ามารดาที่มีระดับการสื่อสารมวลชนต่ำคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่ามารดาที่มีระดับการสื่อสารมวลชนสูง ทั้งนี้เพราะการที่มารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนสูงนั้นอาจจะทำให้แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการให้บุตรช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งแตกต่างจากมารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำที่ยังคงต้องการความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรอยู่เนื่องจากแนวความคิดในเรื่องนี้ไม่เปลี่ยนแปลง เช่นความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลือทางการเงินและดูแลมารดาในวัยชรา นั้น มารดาที่มีระดับสื่อสารมวลชนต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนสูง คือร้อยละ 94.8, 88.0 ตามลำดับ ส่วนในประเด็นอื่น ๆ ก็พบในลักษณะเดียวกัน

เขตเมือง มารดาในเขตเมืองก็ปรากฏเช่นเดียวกับเขตชนบท ยกเว้นความคาดหวังให้บุตรชายช่วยเหลืองานบ้านเท่านั้น ที่พบว่ามารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนสูงและระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำคาดหวังไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะสภาพความเป็นอยู่ในเขตเมืองนั้นทำให้ทุกคนต้องช่วยเหลือกัน ถึงแม้ว่าการช่วยเหลืองานบ้านเป็นหน้าที่ของบุตรหญิงก็ตาม

บุตรหญิง

เขตชนบท พบผลการศึกษาเช่นเดียวกับความคาดหวังของที่มีต่อบุตรชาย โดยมารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่ามารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนสูง เพราะการรับสื่อสารมวลชนเป็นการให้การศึกษาแก่มารดาทางหนึ่ง ดังนั้นจึงอาจมีผลทำให้มารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนสูงนั้นคาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรในอัตราส่วนร้อยละที่น้อยกว่ามารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำ

ตารางที่ 13 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
ระดับการรับสื่อสารมวลชนและเขตที่อยู่อาศัย

เพศบุตร/เขต/ ระดับการรับสื่อสารมวลชน	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
	เงินยืมซรา	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรชาย					
<u>เขตชนบท</u>					
ระดับสื่อสารต่ำ	94.8(713)	79.0(605)	97.0(740)	93.0(699)	82.2(607)
ระดับสื่อสารสูง	88.0(797)	74.2(689)	93.2(860)	87.8(812)	63.4(556)
	$X^2=22.84$	$X^2=4.95$	$X^2=11.75$	$X^2=11.85$	$X^2=69.73$
	P-Value=.00	P-Value=.02	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.42	G = -.13	G = -.40	G = -.29	G = -.45
<u>เขตเมือง</u>					
ระดับสื่อสารต่ำ	89.4(161)	68.8(130)	89.4(169)	89.0(162)	61.1(108)
ระดับสื่อสารสูง	69.3(427)	67.1(442)	81.6(519)	73.4(461)	37.5(224)
	$X^2=28.19$	$X^2=.12$	$X^2=5.87$	$X^2=18.47$	$X^2=29.81$
	P-Value=.00	P-value=.72	P-Value=.01	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.57	G = -.03	G = -.31	G = -.49	G = -.44

: Degree of freedom = 1 นัยสำคัญที่ระดับ .05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 อัตราส่วนร้อยละของมารดา จำแนกตามความต้องการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร
ระดับการรับสื่อสารมวลชนและเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

เพศบุตร/เขต/	ความคาดหวังของมารดาในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร				
ระดับการรับสื่อสารมวลชน	เงินช่วยเหลือ	งานบ้าน	เงินฉุกเฉิน	ส่งเสียน้อง ๆ	รายได้
บุตรหญิง					
<u>เขตชนบท</u>					
ระดับสื่อสารต่ำ	93.9(706)	96.9(743)	94.9(724)	89.1(671)	79.4(586)
ระดับสื่อสารสูง	86.1(779)	94.0(882)	89.5(825)	83.7(771)	58.7(514)
	$X^2=26.06$	$X^2=6.99$	$X^2=15.74$	$X^2=9.66$	$X^2=78.33$
	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.42	G = -.32	G = -.37	G = -.22	G = -.46
<u>เขตเมือง</u>					
ระดับสื่อสารต่ำ	87.6(156)	97.4(186)	87.2(164)	87.4(159)	58.5(103)
ระดับสื่อสารสูง	66.4(407)	91.0(600)	78.7(498)	69.2(431)	34.0(204)
	$X^2=29.32$	$X^2=7.65$	$X^2=6.26$	$X^2=22.86$	$X^2=33.20$
	P-Value=.00	P-Value=.00	P-Value=.01	P-Value=.00	P-Value=.00
	G = -.56	G = -.57	G = -.29	G = -.50	G = -.46

: Degree of freedom = 1 นัยสำคัญระดับ .05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เขตเมือง ปัจจัยทางด้านระดับการรับสื่อสารมวลชนของมารดาที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของมารดาเช่นเดียวกัน โดยที่มารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำคาดหวังในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่ามารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนสูง ดังเหตุผลที่กล่าวไปแล้ว

เมื่อเปรียบเทียบร้อยละของมารดา ที่คาดหวังความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง ระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองโดยมีปัจจัยทางด้านระดับการรับสื่อสารมวลชนของมารดาเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว พบว่ามารดาในเขตชนบทมีความคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทุกประเด็นที่ทำการศึกษา เช่น ความคาดหวังให้บุตรชายช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียนนั้นมารดาในเขตชนบทที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำ และระดับสื่อสารมวลชนสูงคาดหวังร้อยละ 93.0, 87.8 มารดาในเขตเมืองที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำและระดับการรับสื่อสารมวลชนสูงคาดหวังร้อยละ 89.0, 73.4 ตามลำดับ ส่วนความคาดหวังให้บุตรหญิงช่วยส่งเสียน้อง ๆ ให้ศึกษาเล่าเรียนนั้นมารดาในเขตชนบทที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำและระดับการรับสื่อสารมวลชนสูงคาดหวังร้อยละ 89.1, 83.7 มารดาในเขตเมืองที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำและระดับการรับสื่อสารมวลชนสูงคาดหวังร้อยละ 87.4, 69.2 ตามลำดับ ฯลฯ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านระดับการรับสื่อสารมวลชนของมารดา มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตรชายและบุตรหญิง โดยมารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำคาดหวังมากกว่ามารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะการรับสื่อสารมวลชนนั้นเป็นการให้การศึกษาแก่มารดาทางหนึ่ง ดังนั้นการที่มารดาที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนสูงนั้นทำให้แนวความคิดในเรื่องของความช่วยเหลือจากบุตรนั้นเปลี่ยนแปลงไป ส่วนมารดาที่ไม่รับสื่อสารหรือรับแต่อยู่ในระดับต่ำนั้นแนวความคิดในเรื่องนี้ไม่เปลี่ยนแปลง (De Vos 1975: 13-14)

จากการที่ได้นำปัจจัยทางด้านการรับสื่อสารมวลชนมาศึกษาร่วมกับความคาดหวังของมารดาในเขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากบุตร พบว่ามารดาในเขตชนบทคาดหวังมากกว่ามารดาในเขตเมืองทั้งนี้เพราะมารดาในเขตชนบทที่มีระดับการรับสื่อสารมวลชนต่ำในอัตราส่วนร้อยละที่มากกว่ามารดาในเขตเมือง